

PhDr. Ladislav Olexa jubiluje

Náš kolega PhDr. Ladislav Olexa tento rok oslavuje 65 rokov. Kto by to bol povedal? Určite viacerí z nás ani náhodou. Laco, ako ho všetci kamaráti a známi volajú, sa v takom veku istotne ani necíti byť.

Ladislav Olexa sa narodil 24. novembra 1951 v Prahe, avšak celý jeho život je spojený s Košicami. Tu prežil svoje detstvo a školské roky. Po absolvovaní SVŠ v roku 1970 bol v tom istom roku prijatý na Filozofickú fakultu UK v Bratislave, na odbor archeológia. Štúdium úspešne ukončil v roku 1975 obhajobou diplomovej práce o problematike počiatkov otomanskej kultúry na Slovensku. Po skončení štúdií nastúpil v tom istom roku do prešovskej pobočky Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, kde pracoval do roku 1977. Po odchode z Prešova prišiel ako odborný pracovník do Výskumného pracovného strediska Archeologického ústavu SAV v Košiciach. Jeho profesionálny záujem je hneď od prvého roku až doteraz spojený hlavne s jedinečnou lokalitou v Niž-

nej Myšli, kde aktuálne tohto roku bola ukončená už tridsiata ôsma výskumná sezóna. V priestore pohrebiska a opevnených osád zo začiatkov doby bronzovej, ktoré sú situované v polohe Várhegy, do dnešných dní preskúmal L. Olexa 792 hrobov a vyše 500 sídliskových objektov. Počas realizácie tohto dlhodobého a neľahkého systematického výskumu úzko spolupracuje s Východoslovenským múzeom v Košiciach i s viacerými univerzitami a inými vedeckými pracoviskami nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Podieľa sa tak na výchove mladej generácie perspektívnych archeológov, ktorí majú takto jedinečnú možnosť nadobudnúť nielen praktické, ale aj teoretické znalosti z realizácie archeologického výskumu. Takouto letnou školou prešli mnohí, dnes už etablovaní a známi archeológovia, ktorí určite s radosťou a nostalgiou až do dnešných dní spomínajú na tieto nezabudnuteľné časy. Najmä vďaka lokalite v Nižnej Myšli sa Ladislav Olexa rokmi vypracoval na jedného z popredných odborníkov na dobu bronzovú, tejto „zlatej éry

slovenského praveku“, ktorej jedným z nositeľov bola aj otomanská kultúra. Práve v otomansko-füzesabonskom kultúrnom komplexe je doložený úzky spoločenský kontakt s civilizáciou vo vyspelejšej egejskej oblasti, čo najlepšie dokladá aj množstvo unikátnych archeologických nálezov z Nižnej Myšle. A najmä vďaka týmto skvostným artefaktom a jedinečným nálezovým situáciám mohol L. Olexa doložiť a rozšíriť naše vedomosti z tohto dôležitého úseku pravekého obdobia. Výsledky svojej práce priebežne prezentoval pútavou formou na domácich i zahraničných výstavách v mestách Košice, Bratislava, Wuppertal, Biskupin, Krosno, Suwałki, Varšava, Brno, Miskolc, Užgorod atď., kde práve nálezy z Nižnej Myšle patrili k ústredným exponátom. Samozrejme, popri systematickom výskume realizoval aj viaceré záchranné akcie a prieskumy na východnom Slovensku.

Jubilant publikuje výsledky svojho dlhodobého výskumu nielen formou odborných článkov v rôznych domácich aj zahraničných periodikách, ale významne sa podieľa i na popularizácii archeologickej vednej disciplíny, a tak ju sprístupňuje širokej verejnosti. Nezriedka poskytuje rozhovory pre tlač, alebo vystupuje v rozhlasových a televíznych reláciách. Bestselerom je jeho populárnovedecká publikácia o výskume v Nižnej Myšli, ktorú vydal Archeologický ústav SAV v roku 2003 v edícii APS. V rámci verejnoprávnej televízie sa podieľal na

produkcii niekoľkých dokumentárnych filmov. Od roku 2012 doteraz vyšli dva diely samostatných publikácií katalógového spracovania hrobov z pohrebiska v Nižnej Myšli, ktoré sa L. Olexa v spoluautorstve s T. Nováčekom s veľkým očakávaním mnohých odborníkov rozhodli postupne publikovať. Tretí diel ich aktuálne najrozsiahlejšej monografie je v tlači.

Za svoju prácu získal viacero nielen domácich, ale aj zahraničných ocenení. Je zakladateľom a prezidentom občianskeho združenia *Collegium Myssle* – klubu priateľov archeologického výskumu v Nižnej Myšli, založeného v roku 1995 s cieľom podpory, realizácie a propagácie archeologického výskumu. V posledných rokoch sa spoločnými silami Archeologického ústavu SAV, Východoslovenského múzea a obce Nižná Myšľa realizuje práve pod taktovkou L. Olexu projekt archeologického skanzenu priamo na lokalite. V súčasnosti už stoja repliky dvoch kolových domov a časť mohutného násypu obranného valu so vstupnou bránou. Na tomto mieste sa tiež každoročne organizuje aj kultúrne podujatie „Návrat na Várhegy“ s cieľom propagácie archeológie a zároveň aj miestneho regiónu.

Milý Laco, dovoľ aby som Ti v mene všetkých kolegov a priateľov pri príležitosti pekného životného jubilea zavinšoval veľa zdravia, spokojnosti a tvorivého elánu do ďalšej práce.

Živió!

Rastislav Hreha